

Heilsudeplar á veg

Partar av skipaninini við heilsudeplum fara av bakkastokki longu áðrenn summarferiuna, og farið verður undir arbeiðið at evna til lóg um endurmenning.

Barbara á Tjaldrafløtti
forkvinna
Ráðið fyri brekað

Hesar upplýsingar frá Karsten Hansen, landsstýrismanni í heilsumálum, hava sera stóran týðning fyri brekøkið í Føroyum. Í breksáttmálanum stendur m.a. um heilsu, at vit skulu taka øll hósandi stig til at tryggja fólki, sum bera brek, atgongd til heilsutænastur, harímillum heilsuliga endurmenning.

Hvat fara heilsudeplarnir at bjóða?
Endamálið við heilsudepl-

unum verður at veita og menna heilsufremjandi og sjúkufyribyrgjandi tilboð, kanningar, veitingar og ráðgeving til borgaran. Ætlanin er, at tey, sum hava varandi sjúkur, skulu kunna fáa heilsuveitingar á Heilsudeplinum. Tey, sum koma at starvast á heilsudeplunum kunnu t.d. hava útbúgving sum læknar, sjúkrarøktarfrøðingar, heilsufrøðingar, kostfrøðingar, farmaseutar, sálarfrøðingar, ergoterapeutar, fysioterapeutar og ljósmøður. Talan er sostatt um eitt úrval av fakførleikum, alt eftir hvat tørvur er á. Dentur verður lagdur á, at fólk við varandi sjúkum fara at fáa munandi betri tænastu í nærumhvørvinum. Hesar skipanarlugu broytingarnar fara at koma teimum, sum bera brek, til góðar.

Ynski okkara er, at starvsfólkini um landið eisini hava ella kunnu fáa eftirútbúgving og upplæring innan tey mongu sjúku- og brekøkini. Ráðið fyri brekað heldur,

at tey, sum bera brek, skulu hava skjóta og góða hjálp, og tað skal vera smidligt hjá teimum, sum bera brek, at fáa ta heilsuhjálpinu, tey hava brúk fyri. At heilsudeplarnir verða skipaðir úti um landið, fer eisini at gera tað meir atkomiligt hjá teimum, ið bera brek. Allir deplarnir verða skipaðir í samráð við komm-unurnar; og í síðstu viku var ein hurð gloppað inn í hesa nýggju skipan, tá Runavíkar, Nes og Sjóvar kommuna skrivaðu undir sáttmála um felags læknaviðtalu á Skálafjørðinum. Ráðið fyri Brekað væntar og vónar, at landsmyndugleikar og kommunur frameftir fara at arbeiða væl saman fyri at gera økið uppaftur betri fyri fólk, ið bera brek.

Hvussu við endurmenning?

Um endurmenning stendur millum annað í breksáttmálanum, at vit skulu taka munadygg og hósandi stig, soleiðis at fólk, ið bera brek, eru før fyri at vinna sær og

varðveita størst møgult sjálvræði. Endurmenning fevnir eisini um at hava fullan likamligan, sálarligan, sosialan og vinnuligan førleika og at kunna taka lut í øllum lívsins viðurskiftum. Tá tað kemur til heilsuliga partin av endurmenning, er umráðandi, at ókeypiss atgongd er til endurmenning og -venjing, soleiðis at fólk, sum eitt nú hava fingið bráðliga sjúku, skjótt kunnu koma á føtur aftur og tey, sum bera varandi brek, eitt nú fáa ta venjing, teimum tørvar. Samfelagið eigur at virka fyri, at øll fáa brúkt teir førleikar, tey hava, og gerast so sjálvstøðug, sum til ber.

Tað er hugaligt at hoyra, at arbeiðið at orða lóg um endurmenning fer í gongd. Fyrsta stigið í hesum arbeiði er at gera eitt grein-ingararbeiði, fyri at kunna eyðmerkja tey ymisku økini og allýsa, hvat innihaldið í lóggávuni skal vera. Tó arbeiðir landsstýrismaðurin við at fáa fyrsta partin av lóggávuni at fáa gildi frá 1.

januar 2015. Endurmenning fevnir um fleiri málsøkir, eitt nú skúla og vinnuøkið og helst fara tað at ganga nøkur ár, áðrenn alt er komið upp á pláss. So her mugu vit brynja okkum við toli.

Breksáttmálin 5 ár

Tað eru nú liðin 5 ár, síðan at løgtingið var samt um, at breksáttmálin skuldi virka í Føroyum. Í hesum tíðarskeiði eru ábøtur gjørdar. Nýggj byggilóggáva er kom-in, sum eitt nú ger tað møgult hjá fólki í koyristóli at sleppa framat, lóg, sum bannar mismuni á arbeiðsmarknaðinum vegna brek, er sett í gildi, og miðnámsflokkur til ung, sum bera autisumbrek, er settur á stovn í Hoydølum. Harumframt eru fleiri ábøtur gjørdar í almannalóggávuni, eitt nú lóg um arbeiðsfremjandi tiltøk og kunngerð um virknis-tilboð.

Enn sakna vit tó, at EIN landsstýrismaður hevur ábyrgdina av at samskipa íveksetanina av sáttmál-

anum. Eisini eigur myndugleiki at vera útpeikaður at hava ábyrgdina av eftirlitinum við sáttmálanum.

Á veg

Brekøkið er á veg frameftir. Hugburðurin til brek er blivin meir jaligur. Langt er tó á mál, áðrenn vit í Føroyum kunnu staðfesta, at tey sum bera brek, hava somu møguleikar og eru javnt sett við onnur. Men vit fegnast um heilsudeplarnar, sum skjótt fara at bliva veruleiki, og vit siggja fram til, at vit fáa sett í gildi lóg um endurmenning. Hetta fer at gera mun.

26. mai 2014

Public Service

Sólborg Dulavík

Hvørja skyldu hevur Kringvarpið í mun til hetta hugtakið.

Tit hava tikið tað upp í týðindunum onkuntíð, og fekk eg tá ta fatan, at 'public service' var tænasta, ið fevndi øll líka. Men er tað veruleikin.

Nú havi eg av góðum grundum áhuga fyri bankamálunum Eik og Kaupthing. Har hava útvarp og sjón-

varp gjørt sera lítið burtur úr tí, ið hendi, og sum rakti hundraðtals føroyingar sera meint.

Eg haldi hetta vera størstu peningagølu í føroyskari søgu.

Í øðrum lagi verður sjabbað umaftur og umaftur um onnur mál, sum ikki viðvíkja tí einstaka í nærnámendis mátistokki.

Hvussu leingi hava vit ikki hoyrt um batin Anitu og tað reiðarið.

Og spyr fólk um niðurstöðuna! Hvat spurdist burtur úr og hvørjum endaði tað við! Mær óvitandi.

Síðani syrgiligu hendingina í Norðdepli.

Henda afturvendandi kunning – til hvat?

At týðindini komu um hendingina er í lagi og síðani kundi verið bíðað, til rætturin hevði talað. Hetta

er har afturat eisini so eymt og viðbrekið mál.

Eg kundi nevnt fleiri aðrar sendingar, ið hava fingið stórt rúm í kringvarpinum, men til hvørja samfelagsliga nýttu?

Vil annars her líka skoyta upp í, Sosialinum til rós, at teir hava viðgjørt Eik-málið við virðing fyri landi og fólki, og rundaðu enntá ta einu greinina av við siga, at hetta líktist svartasta ongum.

Og víðari kann eg rósa Dimmu (HG), í sínari tíð, fyri at seta orð á mína støðu hesum skeiva bankasamskifti viðvíkjandi.

Aftur til Eik-málið! Kann-ing varð endaliga sett og Eyðfinn Jacobsen skuldi kanna málið.

Tað gjørdi hann og gav fleiri viðmerkingar, ið góvu ábendingar um, at víðari kann-ing átti at fara fram.

Men sakin kravdi tíð og pengar – 1.2 mill. afturat.

Hesum noktaðu Bárður Nielsen, Bill Justinussen og

Eingin grundgeving. Eg ringdi til Kringvarpið og spurdu hví tey ikki viðgjørdu hetta og eg bað tey taka teir inn á sjónvarpsskýggjan at greiða frá orsökini til, at teir steðgaðu málinum.

Viðkomandi (LW) umbar seg við, at tey høvdu so nógv at gera. Eg vísti á, at hetta var mál, ið viðvíkti hundraðtals føroyingum, og viðkomandi segði seg síðani vilja taka spurningin upp á hægri støði, men eg hoyrði ongantíð nakað aftur.

Men tá Jørn Astrup Astrup tekur sær stundir og rætt til at lýsa málið um Eik-banka úr sínum sjónarhorni, fær pípan annað ljóð, og fer løgtingið tá aftur at ressast

við.

Hann heldur lítið um mannagongdina og nærum skammar tey, ið varða av hesi gølu, og at politikkarar ikki hava verið sína uppgávu vaksnir. Hann heitir á menn um at taka ábyrgd.

Til samanlíkingar kann eg vísa til Als-málið, har landsstýrismaðurin (JD) segði, at hann ikki sum politikkari og ábyrgdarhavandi kundi 'liva' við Als-nevndaravgerðunum, millum annað nevndarlønunum.

Vit kenna ta gongdina – og at fólk mistu ábyrgdarstørv.

Kaupthing málið! Ikki minni gølukent – har stjórin varð fluttur í aðra almenna fyrirkøku.

Bráðdliga bleiv viðkomandi stjóri aftur fluttur úr tí fyrirkøni og lok lagt á málið. Ein øðrvísi avgerð.

Og hvat ger landsstýris-

maðurin við Eik-málið? Letur málið fyrna.

Hetta er bara so langt úti, at eg havi øgiliga ilt við at skilja, hvussu tilíkt kann lata seg gera.

Løgmaður tekur til orðanna aftur. Frammanundan lovaði hann at venda hvørjum steini fyri at rudda upp og áhugavert hevði verið at hoyrt, hvørjir steinar eru vendir.

Hinvegin sigur hann nú í útvarpinum við harðari rødd, at Eik-málið er ein fúl skomm, og har eru vit, og fleiri við mær, samd.

Men sjálv haldi eg ikki at løgmaður einsamallur eigur skommuna. Hana eigur øll samgongan.

Til seinast vil eg ynska, at Kringvarpið frameftir, tekur stórar sakir í nógv størri álvara og, í nógv størri mun, tænin fjøldini.